

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Филология және әлем тілдері факультеті
Орыс филологиясы және әлем әдебиеті кафедрасы

«Бекітілді»
Оқу ісі жөніндегі проректор
Хикметов А.Қ.

« ____ » _____ 2020 ж.

МАМАНДЫҚ БОЙЫНША ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ
«8D02308 – Орыс филологиясы»
ДОКТОРАНТУРАҒА ТҮСУШІЛЕР ҮШІН

АЛМАТЫ 2020

Бағдарлама Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес
«8D02308 – Орыс филологиясы мамандығы бойынша құрастырылды.
Бағдарламаны филология ғылымдарының докторы, профессор Б.У. Джолдасбекова
құрастырды.

Бағдарлама орыс филологиясы және әлем әдебиеті кафедрасының мәжілісінде қаралды
Хаттама № ____ _____ 2020 ж.
Кафедра меңгерушісі _____ Б. Джолдасбекова

Филология және әлем тілдері факультетінің оқу-әдістемелік кеңесінде мақұлданды
Хаттама № ____ _____ 2020 ж.
Әдістемелік кеңес төрағасы _____ Г. Оспанова

Ғылыми кеңес мәжілісінде бекітілді
Хаттама № ____ _____ 2020 ж.

Филология және әлем тілдері факультеті Ғылыми кеңесінің төрағасы
факультет деканы _____ Ө. Әбдиманұлы

МАЗМҰНЫ

1. Мамандық бойынша қабылдау емтиханының мақсаттары мен міндеттері

«8D02308 – Орыс филологиясы мамандығы бойынша докторантураға түсу емтихандарының бағдарламасы докторанттардың орыс әдебиеті мен тілінің тарихын зерттеуде алған жалпы теориялық және ғылыми дайындығын тексеруге мақсатты. Бағдарлама орыс жазушыларының шығармашылығының мәні мен ерекшеліктерін, олардың көркем жаңалықтарын, олардың ұлттық дәстүрлері мен әлемдік әдебиет жетістіктерін жалғастыруын; көркем сөз шығармашылығындағы жанрлардың, стильдердің, ағымдардың, бағыттардың дамуын ұғынуды, орыс тіл білімі мен әдебиеттану дамуының динамикасын зерделеуді көрсетеді.

Түсу емтиханының міндеттері:

1. Орыс тіл білімі мен әдебиеттану мәселелері бойынша білімді анықтау.
2. Таңдалған позицияны немесе белгілі бір ғылыми мектепке өзінің бейілділігін дәлелді түрде қорғау қабілетін бағалау.
3. Лингвистика және әдебиеттану ұғымдары туралы, әдебиет тарихындағы жүйелі көркем құрылымдар және олардың ғылымдағы қалыптасуы туралы білім деңгейін анықтау.
4. Әр түрлі көркем жүйелердің күрделі өзара әрекеттесуін түсінуді және оның жазушылардың шығармашылығында көрініс табуын бағалау.

2. PhD докторантураға түсуші тұлғалардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

PhD докторантураға түсуші келесі білім мен дағдыларды меңгеруі тиіс:

1. Ғылым әдіснамасын және оның теориялық негіздерін білу, өткен және қазіргі тіл білімі мен әдебиеттанудың маңызды тұжырымдамалары мен бағыттарын білу, әдебиет туралы ғылымның даму жолдары туралы нақты түсінік.
2. Дәстүрлі әдістер мен тәсілдерді қолдану арқылы стандартты жағдайларда тіл білімі мен әдебиеттанудың ақпараттық өрісін талдау және сыни бағалау қабілетіне ие болу; берілген алгоритм, үлгі, трафарет бойынша міндеттерді шешу үшін білімді пайдалана білу.
3. Лингвистикалық және әдебиеттанулық мәселелерді шешу кезінде проблемалық аймақтарды анықтай білу, негізгі мәселелерді шешу және қалыптастыру, инновациялық, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, нақты дамып келе жатқан әлемнің жаңа жағдайында білім беру, лингвистикалық және әдебиеттанулық мәселелерді шығармашылық шешу жолдарын анықтау.
4. Тілдік, гуманитарлық және ақпараттық білімді ұлттық сана-сезімді, толеранттылықты дамыту үшін қолдана білу, кәсіби, әлеуметтік-этикалық және әлеуметтік-құқықтық және экономикалық тақырыптардың конструктивті диалогына түсе білу; қызметтің практикалық мәселелерін (білім беру, зерттеу, қоғамдық) шешу үшін қажетті білімді генерациялау қабілеті; алынған білімді академиялық ұтқырлық және басқа білім беру жүйелерінде бейімделу үшін негіз ретінде пайдалану қабілеті.

3. Білім беру бағдарламасының пререквизиттері

«8D02308 – Орыс филологиясы» мамандығы бойынша магистратураның білім беру бағдарламасының пререквизиттері келесі пәндер болып табылады:

APYа/L6301 «Орыс әдебиеттануының//тіл білімінің өзекті мәселелері» - 2 кредит;

NNYа5207 «Орыс әдебиеттануының//тіл білімінің жаңа бағыттары» - 3 кредит

**PhD докторантура мамандығы бойынша алдыңғы білім деңгейі
«8D02308 - Орыс филологиясы»**

- 6M020500** - Филология
- 6M021400** – Әдебиеттану
- 6M021300** – Лингвистика
- 6M011800** – Орыс тілі мен әдебиеті
- 6M021000** - Шетел филологиясы
- 6M010300** – Педагогика және психология

4. Емтихан тақырыптарының тізімі

Пән

APRL 6301 «Орыс әдебиеттануының өзекті мәселелері»

М.В. Ломоносовтың мақтау жырларының стилі мен өлеңі. Орыс өлеңінің реформасының аяқталуы («Хотиннің алынуына Ода», «Орыс өлеңінің ережелері туралы хат»). Ломоносовтың әдебиеттің мәніне көзқарасы («Анакреонтпен әңгіме»). Сумароков трагедиясы олардың саяси үрдістері. Сумароков трагедиясының ерекшелігі мен стилі. Сумароковтың комедиясы. Комедиялық жанрдың эволюциясы (комедиядан мінездің комедиясы мен тұрмыстық комедияға). ХҮІІІ ғасырдағы орыс әдебиетіндегі сентиментализм. Н.М. Карамзиннің «Бейшара Лизасы» сентиментальды повесть ретінде (композиция, пейзаж рөлі, психологизм ерекшеліктері, автордың бейнесі және т.б.). Д. И. Фонвизиннің шығармашылығы. Өлеңдердегі сатиралық шығармалар. «Бригадир» және «Недоросль» комедиялары. Комедиялардың тақырыбы мен проблематикасы, олардың жанры, стилі, тілі және композициясы. Орыс сынындағы комедияны бағалау. Орыс романтизмінің ерекшелігі: пайда болу себептері, дәстүрлері және өзіндік ерекшеліктері. Орыс романтизмінің негізгі ағымдары, кезеңдеу. Орыс романтикалық поэмасы.

Пән

APRYa 6301 «Орыс тіл білімінің өзекті мәселелері»

Қазіргі лингвистикадағы білімнің жетекші парадигмалары және олардың проблемалары. Жетекші заманауи Жалпы ғылыми принциптер. Әлемнің тілдік бейнесі туралы оқу проблематикасы. Сөйлеу актілерінің теориясы және оның проблематикасы. Қазіргі тіл білімінде антропоцентризм принципі және тілдік тұлға мәселесі.

Пән

INT 5206 «Көркем мәтіннің интерпретациясы»

Ежелгі орыс ескерткіштері. Ескерткіштерді құру уақытының мәселесі, олардың тарихи және халықтық-поэтикалық негізі. Ежелгі орыс шығармаларындағы жанрлық белгілердің синтезі. Ежелгі орыс әдебиетіндегі автордың мәселесі. Ежелгі орыс жол әдебиеті (кіру жанры). Жанрдың пайда болу тарихы, ежелгі орыс саяхатшыларының негізгі мақсаттары. Олардың жол жазбаларының формалары мен мазмұнының ерекшеліктері. Ежелгі орыс агиографиясы (өмір сүру): жанрдың жалпы сипаттамасы, мақсаты мен мақсаты. Кейінгі орта ғасырдағы әдеби үдерістегі тұрмыстық повес. Композицияның ерекшелігі, бейнелер жүйесі, тұрмыстық повестің стилі. Орталық таңбаларды бейнелеу тәсілдері. Өмір сүру канонының бұзылуы. Ежелгі орыс жол әдебиеті (жанр хождения). Жанрдың пайда болу тарихы, ежелгі орыс саяхатшыларының негізгі мақсаттары. Олардың жол жазбаларының формалары мен мазмұнының ерекшеліктері.

Пән

APSRYa 5206 «Қазіргі орыс тіліндегі белсенді үдерістер»

XX ғ.80-ші жылдардың аяғы мен 90-шы жж. басындағы қоғамдық – саяси жағдай орыс тілін (Ресей) және бұрынғы одақтас республикаларда тарату мен пайдаланудың бастапқы

аумағында. XX ғасырдың ортасы мен аяғындағы қазіргі орыс тіліндегі тілдік кірмелер. Ішкі кірме сөздер және олардың қазіргі орыс әдеби тілінің келбетіне әсері. XX ғ. 90-шы жылдардың шегіндегі кірме сөздер. Англицизмдер қазіргі орыс тілінің кірме лексикасының жетеші кірме ретінде компоненті ретінде. Тілдегі сөздік өнертабыс функционалды-стилистикалық мәселе ретінде.

Пән

NNRL 5207 «Орыс әдебиеттануындағы жаңа бағыттар»

И.Буниннің прозасының жанрлық-стильдік ерекшеліктері, дәстүрлері мен жаңашылдығы. Баяндау синтетикасы. Ерте Бунин прозасының музыкалылығы, ырғақтылығы. Проза лирикалық бастаулары: импрессионистік символика, «жан күйі», көңіл-күй бейнесі. Экспрессионизмнің әдеби-эстетикалық ізденістері контекстіндегі Л. Андреев шығармашылығы. Реалистік және фантастикалық элементтер, Л. Андреев әңгімелерінің символикасы. Орыс символизмі. Орыс символистерінің дүниетанымдық негіздері. М. А. Шолоховтың шығармашылығындағы Ұлы Отан соғысының тақырыбы. «Өшпенділік ғылымы» әңгімесі және «Олар Отан үшін шайқасты» романы. 1980-90 жылдардағы орыс әдебиетіндегі постмодернизм. Постмодернизмнің мәні және оның негізгі тезистері: «Әлем мәтін ретінде», «Мәтін әлем ретінде». Осы кезеңнің сынындағы Постмодернизм туралы пікірталастар.

Пән

NNRYa 5207 «Орыс тіл білімінің жаңа бағыттары»

Қазіргі лингвистикадағы білімнің жетекші парадигмалары және олардың проблемалары. Жетекші заманауи жалпы ғылыми принциптер. Әлемнің тілдік бейнесі туралы оқу проблематикасы. Қазіргі тіл білімінде антропоцентризм принципі және тілдік тұлға мәселесі. Тілдік бірліктердің семантикасы мен прагматикасы.

5. Пән бойынша білімді бағалауға қойылатын талаптар:

«Өте жақсы» деген баға қойылады, егер докторант:

- билетте көрсетілген сұрақтарға толық толық жауап берсе; ғылыми ұғымдармен еркін талдау жасаудағы объект туралы жүйелі білім жиынтығын, олардың маңызды және маңызды емес белгілерін және себеп-салдарлық байланыстарын бөліп көрсете білуді көрсетсе; өзінің ғылыми зерттеулері үшін гуманитарлық ғылымдар саласында теориялық және практикалық білімді сыни талдау және қолдану қабілетін көрсетсе.

«Жақсы» деген баға қойылады, егер докторант:

- қойылған сұрақтарға толық жауап беріп, негізгі ережелерді дәлелді түрде ашса; жауапта ашылмалы ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін нақты құрылым, логикалық бірізділік байқалса; жауапты әдеби тілмен ғылым терминдерінде баяндаса; сондай-ақ егер жауапта комиссия мүшелерінің көмегімен талапкер түзеткен кемшіліктер жіберілген болса.

«Қанағаттанарлық» деген баға қойылады, егер докторант:

- қойылған сұрақтарға дәйекті жауап бермесе, бірақ бұл ретте маңызды және маңызды емес белгілер мен себеп-салдар байланыстарын бөліп көрсете білуді көрсетсе; қисынды жауап берсе және ғылым терминдерінде жауап берсе; сондай-ақ егер талапкер өз бетінше түзетуге қиындық туғызатын негізгі ұғымдарды анықтауда 1-2 қателіктер жіберсе.

«Қанағаттанарлықсыз» деген баға қойылады, егер докторант:

- толық емес жауап берсе; ақпаратты қисынсыз баяндаса; дәлелдемелермен қиындығы болса; сауатсыз сөйлесе; жауап бергенде қорытындыларды өткізсе; терминдер мен ұғымдардың анықтамаларында, фактілер мен құбылыстардың сипаттамасында елеулі қателер жіберген болса. Сондай-ақ егер қосымша сұрақтарға жауап бергенде талапкер комиссия мүшелерінің кеңестерінен кейін ғана білім арасындағы байланыстың бар екенін түсінсе.

Пән бойынша түсу емтихандарының нәтижелерін бағалау шкаласы

Әріптік жүйе бойынша бағалау	Балдардың сандық эквиваленті	% мәні	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Қанағаттанарлық
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	
F	0	0-49	Қанағаттанарлықсыз

6. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

1. Негізгі әдебиеттер:

1. Қазіргі Русистиканың өзекті мәселелері / ред. Н. М.Шанский. – М., 1991.
2. Алефиренко Н.Ф. Тіл туралы ғылымның қазіргі мәселелері. – М.: Флинта: Ғылым, 2005.
3. Жаналина Л.К. Тіл білімінің өзекті мәселелері. - Алматы, 2006.
4. Ли В. С. Қазіргі заманғы лингвистикадағы білімнің парадигмасы: магистранттарға арналған оқу құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2003.
5. XX ғасырдың аяғындағы орыс тілі (1985-1995). - М.: Орыс мәдениеті, 2000.
6. Темірғазина З.Қ. Отандық және шетелдік лингвистикадағы заманауи теориялар. – Павлодар, 2002.
7. Гендерлік зерттеулерге кіріспе. Ч 1 және Б. 2. Оқу құралы. Ред. және. Жеребкинаның астында. – Харьков: ХЦГИ; - СПб. Алетейя., – 2001.
8. XX ғасырдың Батыс әдебиеттануы. Энциклопедия. – М.: Интрада, 2004. - 506 Б.
9. Классикалық психоанализ және көркем әдебиет / құраст. және жалпы ред. В. М.Лейбин. – СПб.: Питер, 2002. - 447 б.
10. Лотман Ю. М. Семиосфера. – СПб., 2000. - 678 б.
11. Маньковская Н.Б. Постмодернизм эстетикасы. - СПб.: Алетейя, 2000.

2. Қосымша әдебиеттер:

1. Акимова Т. Н. Жаңа синтаксисе қазіргі орыс тілі. – М., 1990.
2. Апресян Ю. Д. Прагматикалық ақпарат үшін түсіндірме сөздігі // Прагматика және интенсивтілік проблемасы. – М.: Ғылым, 1988.
3. М. Блэк Метафора. – М.: Прогресс, 1990.
4. Валгина Н. С. Қазіргі орыс тіліндегі белсенді үдерістер. – М., 2004.
5. Ван Дейк Т. А. Тіл, таным, қарым-қатынас. М.: Прогресс, 1989.
6. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Тіл және мәдениет. - М.: Орыс тілі, 1990.
7. Займова Е.В. Тілдік өзектілеудегі интенционалдылық семантикасы мен прагматикасы: ағылшын тілі материалында. – Барнаул, 2005. - 193 б.
8. Костомаров В.Г. Дәуірдің тілдік мәні: масс-медианың сөйлеу тәжірибесін қадағалаудан. – СПб.: Златоуст, 1999.
9. Крысин Л. П. Қазіргі орыс тілін зерттеудің социоллингвистикалық зерттеу аспектілері / Л. ред. Ю. Д. Дешериев. – М.: Ғылым, 1989.
10. XX ғасырдың соңындағы лингвистика: қорытындылар мен перспективалар. -2 томдық. – М., 1995.
11. Лингвистикалық энциклопедиялық сөздік. Бас редактор В.Н. Ярцева. – Мәскеу, 1990
12. Н. Б. Мечковская, Б. А. Плотников, А. Е. Супрун Жалпы тіл білімі. Тілдің мәні мен тарихы. – Минск, 1993
13. Жалпы тіл білімі. Тілдің өмір сүру формалары, функциялары және тарихы. Жалпы ред. Қараңыз. Серебренникова Б. А. – М., 1970.
14. Попова З. Д. Стернин И. А. Когнитивтік лингвистика. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. – 314 б.
15. Семантика және прагматика мәселелері. Ғылыми еңбектер жинағы.
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/probl/index.php
16. Ғылыми ағартудағы орыс тілі. – № 1. - М.: Славян мәдениеті тілдері, 2001.
17. Адам факторы тілде. Тіл және әлем көрінісі. М.: Ғылым, 1988.
18. А. Н. Петров Федор Тютчевтің тұлғасы мен тағдыры. М., 1992.
19. Гиршман М.М. А.С. Пушкиннің, М. Ю. Лермонтовтың, Ф. және. Тютчевтің ақындық шығармаларын талдау. М., 1981
20. Гинзбург Л. Я. Көркем проза психологизмі туралы. М., 1977.

21. Манн Ю. В. Орыс философиялық поэзия. Ақын-насихат айтушылар. А. С. Пушкин, Ф. И. Тютчев. М., 1976.
22. Григорьева А. Д. Тютчев поэзиясындағы сөз. М., 1980.
23. Бухштаб Б. Я. А.А. Фет: Очерктер. Өмірі мен шығармашылығы. Л., 1990.
24. Ерилова Л. Я. Ақын-лирик Тютчев пен Фет шығармашылығының психологиясы. М., 1979.
25. Долгополов Л. А. Блок. Тұлға және шығармашылық. А., 1978.
26. Долгополов Л. К. Ғасырлар тоғысында. ХІХ ғасырдың соңы мен ХХ ғасырдың басындағы орыс әдебиеті туралы. Л., 1977
27. Келдыш В.А. ХХ ғасырдың басындағы орыс реализмі. М., 1977.
28. Гейдеко В.А. Чехов және Бунин. М., 1976.
29. Долгополов Л. А. Блок. Тұлға және шығармашылық. А., 1978.
30. Максимов Д. А. Блоктың поэзиясы және прозасы Л., 1975.
31. Михайлов Б.В., Тагер Е. Б. М. Горькийдің шығармалары, М., 1969
32. Орлов Вл. Александр Блок. Шығармашылық очерк. М., 1956.
33. Ақын және оның ерлігі. Александр Блоктың шығармашылық жолы. М., 1973.
34. Долгополов Л. К. Андрей Белый және оның «Петербург» романы. Л., 1988.
35. Овчаренко А.И. 2 томдық таңдамалы шығармалар, М. т.І М. Горький және әдеби ХХ ғасырдағы ізденістер. М., 1986. (4-ші басылым.)
36. Иезуитова Л.А. Л. Андреев Шығармашылығы. (1892 - 1906) Ә., 1976.
37. Муратова К. Д. Леонид Андреев-драматург // Орыс драматургиясының тарихы. ХІХ ғасырдың екінші жартысы - ХХ ғасырдың басы (1917 жылға дейін).